

Wągrowiec, dnia 14 września 2023r.

Rada Miejska w Rogoźnie

ul. Nowa 2

64-610 Rogoźno

1225-PT.KP.7.2023

Informacja o sytuacji stanie rolnictwa określona na podstawie wskaźników ewidencyjnych w KRUS Placówka Terenowa w Wągrowcu

Do podstawowych zadań KRUS, wynikających z ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, należą:

- obsługa ubezpieczonych rolników i świadczeniobiorców Kasy (emerytów i rencistów) w sprawach dotyczących obejmowania **ubezpieczeniem społecznym rolników i opłacania składek na to ubezpieczenie;**
- **przyznawanie i wypłata świadczeń emerytalno-rentowych oraz wypadkowych, chorobowych i macierzyńskich,** oraz świadczeń poza ubezpieczeniowych wypłacanych w zbiegu ze świadczeniami z ubezpieczenia społecznego rolników;
- realizacja własnego, dwuinstancyjnego systemu **orzecznictwa lekarskiego** w postępowaniu dowodowym do ustalenia prawa ubezpieczonych do świadczeń rentowych i odszkodowawczych, których przyznanie wymaga medycznej oceny stanu zdrowia lub oceny następstw wypadku w związku z pracą rolniczą. Orzeczenia wydają w pierwszej instancji lekarze rzeczoznawcy, w drugiej instancji - komisje lekarskie Kasy;
- **działalność prewencyjna,** mająca na celu zapobieganie wypadkom przy pracy rolniczej i chorobom zawodowym, polegająca w szczególności na:
 - upowszechnianiu wiedzy o tych zagrożeniach i znajomości zasad bhp wśród dorosłych i dzieci,
 - analizowaniu przyczyn i okoliczności powstawania wypadków przy pracy rolniczej i chorób zawodowych,
 - prowadzeniu szkoleń na temat znajomości zagrożeń i zasad bezpiecznej pracy w gospodarstwie rolnym,

- podejmowaniu starań o właściwą produkcję i dystrybucję bezpiecznych technicznych środków produkcji dla rolników, ubrań roboczych i ochronnych.
- **prowadzenie nieodpłatnej, dobrowolnej rehabilitacji leczniczej** dla osób uprawnionych do świadczeń w KRUS, zagrożonych całkowitą niezdolnością do pracy lub wykazujących okresowo całkowitą niezdolność do wykonywania pracy zawodowej w gospodarstwie rolnym. Rehabilitację leczniczą prowadzą centra i ośrodki KRUS oraz sanatoria współpracujące z Kasą. W okresie wakacyjnym Kasa prowadzi także turnusy rehabilitacyjne dla dzieci rolników;
- **wspieranie ubezpieczeń wzajemnych**; w tym objęcie dzieci rolników ubezpieczeniem od następstw nieszczęśliwych wypadków,
- **obsługa ubezpieczenia zdrowotnego**, zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jedn. Dz. U. z 2022 r. poz. 2561, 2674, 2770, z 2023 r. poz. 605, 650, 658, 1234, 1429).

Ubezpieczenie społeczne rolników uregulowane zostało ustawą z 20 grudnia 1990 roku (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 208, 337, 641, 1429.) .Realizację zadań wynikających z ustawy powierzono odrębnej instytucji - **Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego**.

Od 1997 roku KRUS prowadzi odrębny dwuinstancyjny system orzecznictwa lekarskiego w związku z ustalaniem prawa ubezpieczonych w KRUS do świadczeń zależnych od niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym lub medycznej oceny stanu zdrowia.

Z dniem wejścia Polski do UE Kasa realizuje zadania związane z koordynacją zabezpieczenia społecznego w krajach Unii Europejskiej.

Kasa realizuje wiele dodatkowych zadań zleconych przez państwo, m.in. realizuje świadczenia kombatanckie dla inwalidów wojennych, obsługuje ubezpieczenie zdrowotne rolników, ich domowników, emerytów i rencistów, a także członków ich rodzin, pełniąc zarazem na rzecz NFZ funkcję płatnika składek na to ubezpieczenie.

W ubezpieczeniu społecznym rolników funkcjonują na odrębnych zasadach finansowych dwa rodzaje ubezpieczenia:

- **ubezpieczenie emerytalno-rentowe**, finansowane w przeważającej części z dotacji budżetowej, uzupełnionej dochodami ze składek ubezpieczonych rolników;
- **ubezpieczenie wypadkowe, chorobowe i macierzyńskie**, realizację świadczeń z tego ubezpieczenia gwarantują jedynie składki od rolników, gromadzone w Funduszu Składowym Ubezpieczenia Społecznego Rolników. Fundusz ten jest osobą prawną, funkcje zarządu pełni z urzędu Prezes KRUS, pod nadzorem Rady Rolników.

Emerytura rolnicza przysługuje ubezpieczonemu (rolnikowi, domownikowi), który spełnia łącznie następujące warunki:

1. osiągnął wiek emerytalny, który od 1 października 2017r. wynosi 60 lat dla kobiety i 65 lat dla mężczyzny, (podstawa prawna: art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 1 stycznia 2017 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2017r. poz. 38).

2. podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 25 lat.

Ustawa o ubezpieczeniu społecznym rolników przewiduje także możliwość przyznania ubezpieczonemu rolnikowi emerytury rolniczej, jeśli spełni on łącznie warunki dotyczące:

1. wieku 55 lat, jeśli jest kobietą, albo 60 lat, jeśli jest mężczyzną,
2. podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 30 lat,
3. ~~zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej.~~ (zmiana na podstawie ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników znosi obowiązek zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej)

Do okresów podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu, od których zależy prawo do emerytury rolniczej, zalicza się okresy:

1. podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników indywidualnych i członków ich rodzin w latach 1983-1990;
2. prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16. roku życia, przed dniem 1 stycznia 1983r.;
3. od których zależy prawo do emerytury zgodnie z przepisami emerytalnymi.
4. Dodatkowo na podstawie ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników umożliwiono doliczenie okresów odbywania służby wojskowej do wysokości emerytury rolniczej. Osobom urodzonym po 31 grudnia 1948 r., które nie mają ustalonego prawa do emerytury z ZUS, zostanie doliczony do wysokości emerytury rolniczej okres odbywania czynnej służby wojskowej w Wojsku Polskim przed dniem 1 stycznia 1999 r. – po 1% emerytury podstawowej za każdy rok.

Przepisy emerytalne to przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1251, 1429, 1672.).

Dodatkowo na podstawie ustawy z dnia 26 maja 2023 r. o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa został wprowadzony świadczenie w wysokości 300 złotych miesięcznie dla osób, które pełniły funkcję sołtysa na podstawie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 poz.40 i 572) przez okres co najmniej dwóch kadencji nie mniej niż 8 lat.

Placówka Terenowa KRUS w Wągrowcu mieści się w strukturze organizacyjnej Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego i jest zarządzana przez Kierownika Placówki bezpośrednio podległego Dyrektorowi Oddziału Regionalnego w Poznaniu.

Obsługuje ona 10 gmin /Miasto Wągrowiec, Gminę Wągrowiec, Gminę Gołańcz, Gminę Margonin, Gminę Szamocin, Gminę Budzyń, Gminę Damasławek, Gminę Wapno, Gminę Rogoźno, Gminę Mieścisko i Gminę Skoki / łącznie na dzień 14.09.2023 r. 3894 ubezpieczonych, w tym: 2941 płatników.

W zakresie ubezpieczeń społecznych rolników Placówka Terenowa KRUS w Wągrowcu realizuje m.in. następujące zadania:

- ustala i wydaje decyzje z zakresu podlegania ubezpieczeniu,
- wymierza, pobiera i rozlicza składki ubezpieczeniowe,
- prowadzi ewidencję okresów podlegania ubezpieczeniu i opłacania składek,
- dochodzi należności z tytułu nieopłaconych składek w trybie przymusowym,
- rozpatruje wnioski w sprawie zastosowania ulg w spłacie należności,
- prowadzi postępowanie powypadkowe i działalność prewencyjną,
- przyjmuje wnioski o świadczenia z ubezpieczenia społecznego, ustala prawo i wydaje decyzję w sprawie przyznania zasiłków chorobowych, zasiłków macierzyńskich oraz zasiłków pogrzebowych,
- udziela informacji zainteresowanym w zakresie ubezpieczenia społecznego rolników,
- wykonuje zadania zlecane w zakresie ewidencji i poboru składek na ubezpieczenie zdrowotne NFZ
- organizuje szkolenia dla rolników, pogadanki i konkursy dla dzieci i uczestniczy w spotkaniach organizowanych przez instytucje zewnętrzne.

Powyższe realizuje 12 osobowa załoga tutejszej placówki.

Analizując dane dotyczące objęcia ubezpieczeniem społecznym rolników i wypłacanych im świadczeń możemy wywnioskować, że:

- średnia gospodarstwa naszego regionu nadal waha się w przedziale 10-20 ha (755) jednak występuje znaczna ilość gospodarstw małych do 5 ha (827).
- zmniejsza się liczba osób ubezpieczonych w KRUS zamieszkujących tereny wiejskie zarówno rolników jak i domowników i tak w:

— 2020r. - 4218 osób

— III kwartale 2021 roku - 4148

— III kwartale 2022 roku – 4098

— III kwartale 2023 roku – 3894

Konkludując spada liczba osób ubezpieczonych w KRUS na terenie działania Placówki Terenowej w Wągrowcu. Spadek liczby ubezpieczonych spowodowany jest między innymi zwiększoną ofertą miejsc pracy poza rolnictwem i co z tym związane zmianą ubezpieczyciela.

- liczba wypłacanych świadczeń z funduszu składkowego i tak wypłacono świadczenia na łączną kwotę, w :

- 2020r.	1.110.185,00 zł
- 2021 r.	1.029.160,00 zł
- III kwartał 2022 r.	574.829,59 zł (I - III kwartał: 1.740.475,00 zł)
- III kwartał 2023 r.	1.784.460,00zł (I-III kwartał)

- liczba osób w przedziale rok do roku ubiegających się o świadczenie rentowe przedstawia się następująco i tak w:

- 2020r.	256 osób
- III kwartał 2021r.	97 osób
- III kwartał 2022r.	181 osób
- III kwartał 20223r.	100 osób

- liczba osób w przedziale rok do roku ubiegających się o świadczenie emerytalne przedstawia się następująco i tak w:

- 2020r.	71 osób
- III kwartał 2021r.	41 osób
- III kwartał 2022r.	91 osób
- III kwartał 2023r.	114 osób

- liczba osób ubiegających się o zasiłek macierzyński przedstawia się następująco:

- 2020r.	49 osób
- III kwartał 2021r.	34 osób
- III kwartał 2022r.	29 osób
- III kwartał 2023r.	34 osoby

- liczba wniosków o zasiłek pogrzebowy przedstawia się następująco :

- 2020r.	193 osób
- III kwartał 2021r.	146 osób
- III kwartał 2022r.	83 osób
- III kwartał 2023r.	129 osób

Wpływy składek na ubezpieczenie społeczne rolników pozostają na porównywalnym poziomie, na wymagane 100% PT KRUS w Wągrowcu uzyskała :

- 2020r.	101,40 %
- III kwartał 2021r.	96,46%
- III kwartał 2022r.	95,19%
- III kwartał 2022r.	97,68%

Obecnie zaobserwować można trudności w terminowym opłacaniu składek na ubezpieczenie społeczne rolników. Powyższa sytuacja związana jest zaistniałą sytuacją geopolityczną.

W zakresie działań prewencyjnych dane przedstawiają się następująco:

Liczba zgłoszonych wypadków przy pracy rolniczej:

- w 2019r. - 87
- w 2020r. - 51
- na III kwartał 2021r. – 60
- na III kwartał 2022r. – 49
- na III kwartał 2023r. - 42

PT KRUS w Wągrowcu w roku 2023 przeprowadzi 6 działań prewencyjnych mających na celu zmniejszenie liczby wypadków oraz szerzeniu zasad BHP wśród rolników.

Ponadto KRUS uczestniczył (stan na dzień 14 września 2023r.) w dożynkach powiatowych w Gołańczy, Bitwie regionów w Damasławku oraz Margoninie, gdzie zostały propagowane niezbędne informacje w zakresie prewencji oraz rehabilitacji w rolnictwie.

Podsumowując:

Zmniejsza się liczba osób podlegających ubezpieczeniu społecznemu rolników natomiast zwiększa się liczba rolników i domowników prowadzących działalność gospodarczą na terenie wsi jak również podejmujących zatrudnienie poza rolnictwem. Nadal zaobserwować można zmiany w powierzchniach gospodarstw rolnych. Powstają gospodarstwa o dużym obszarze pow. 20ha z rozwiniętą produkcją jednokierunkową. Widoczne są różnice ekonomiczne rodzin wiejskich. Małe gospodarstwa wielo towarowe z rodzinami wielodzietnymi mają trudności w utrzymaniu minimum socjalnego. Natomiast duże gospodarstwa przejmują grunty od rolników przechodzących na emerytury i rozwijają produkcję jednokierunkową z możliwością przerobu płodów rolnych (mieszalnie pasz, suszarnie itp.).

Część rolników nie płaci składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne lub uiszcza je nieregularnie w okresach uzyskiwania środków finansowych ze sprzedaży płodów rolnych, zwierząt gospodarskich jak również z otrzymanych dopłat bezpośrednich do produkcji rolnej i świadczeń z ubezpieczenia społecznego rolników. Na powyższe wpływ mają oprócz wahań cen rynkowych produktów rolnych, niska zyskowość szczególnie odczuwalna przy małym areale gruntów rolnych w gospodarstwie, w większości średnia lub niska bonitacja ziemi jak również nierówne traktowanie wierzycieli poprzez uiszczanie w pierwszej kolejności innych zobowiązań w tym w szczególności zaciągniętych kredytów bankowych przed zobowiązaniami KRUS.

Istnieją grupy rolników, które od wielu lat nie uiszczają składek, stanowią je rolnicy prowadzący gospodarstwa o małej powierzchni areалу lub użytkujący grunty na podstawie umowy dzierżawy.

Splątę zadłużeń realizują z przyznawanych im świadczeń emerytalno-rentowych lub potrąceń z zasiłków. Utrudnienia w pracy, utrudnienia w dostępie do rynków zbytu, czy też dostępność podstawowych artykułów służących pracy w rolnictwie, a w konsekwencji windowanie cen przez przedstawicieli sprawiają, że rolnicy w pierwszej kolejności przeznaczają posiadane zasoby na zakupy środków do produkcji rolnej.

podpis

KIEROWNIK
Placówki Terenowej KRUS
w Wągrowcu

mgr Jacek Walasek

